

Den historiske rute 11

Svar på spørgsmål 10:

C: Regeringschefen

Stenens indskrift lyder:

**SØNDERJYLLAND 1920
SVÆRDTID SVANDT. GROTTID GRYER**

På bagsiden står der:

UNGE I SIR REISTE STENEN 1930

Ønsket om "at værne om stedet i kulturel henseende" fulgte man i Sir Lyngbjerg op ved at afholde en genforeningsfest og rejse endnu en mindsten. Det skete den 27. juli 1930 i anledning af 10-året for genforeningen med Sønderjylland i 1920.

Rejsning af stenen.

Stenen, som var en natursten hentet fra Asp, vejede ca. 5.000 kg. Den blev kørt på en blokvogn "forspændt med seks af Omegnens stærkeste Heste", kunne man læse i Holstebro Dagblad. Alt gik godt, indtil man kom til Sir Lyngbjergs stejle og sandede bakker, for her måtte hestene opgive at trække stenen op til denne bakketop. Men det lod man sig ikke slå ud af. I stedet for lagde man træstammer under stenen, og på dem rullede man den op ad bakken. Man samlede en skare på ca. 150 "unge og gamle fra Sir Sogn", som var parate til at tage fat i de tykke tove, som var spændt om stenen.

Det var ikke alle, der troede på projektet, når ikke engang seks stærke heste kunne klare opgaven. Men langsomt og sikkert begyndte stenen at flytte sig, og i løbet af forbavsende kort tid nåede man toppen, og efter at stenen var trukket på plads, "opløftedes der et dund-

rende Hurraraab, som i den stille Sommeraften kunde høres viden omkring". Stenen var nu klar til at blive afsløret ved en fest arrangeret af Sir Ungdomsforening.

Genforeningsfesten fandt sted nogle dage efter med digterpræsten Kaj Munk som en af talerne og med gymnastikopvisning og folkedans som en del af det vellykkede arrangement.

Men hvad gik der forud for denne nationale begivenhed, hvor Sønderjylland atter blev dansk?

Krigen i 1864.

Trods Treårskrigen 1848 – 1850, den såkaldte 1. Slesvigske Krig, havde man i Danmark ikke opgivet tanken om at gøre hertugdømmet Slesvig, som dengang hed Sønderjylland, til en del af det danske kongerige. Forholdet mellem Danmark og Tyskland var derfor meget anspændt, og i januar 1864 brød konflikten ud i lys lue. Den 2. Slesvigske Krig var en realitet, men den danske nationalliberale regering havde overvurderet Danmarks militære styrke, og konfrontationen med den prøjsiske hær var dårligt forberedt.

Dannevirke.

Den danske hær rykkede med en styrke på 40.000 mand ned til Dannevirke. Af nationale og historiske grunde stod dette forsvarsanlæg i befolkningens øjne som det sikre bolværk mod tyskerne, men den danske styrke var reelt for lille til at forsvare den 85 km lange stilling. Og forsvaret blev tilmed svækket af, at de oversvømmede arealer langs flankerne frøs til i det hårde vintervejr. Da situationen således var uholdbar, foretog de danske styrker natten mellem den 5. og 6. februar 1864 i al ubemærkethed af fjenden en velordnet tilbagetrækning til Dybbøl og Als.

Dybbøl skanser.

Men tilbagetrækningen var forgæves. Stillingerne ved Dybbøl var åbne for beskydning fra Broager, og efterhånden som prøjserne ind-



satte flere tropper og kraftigere skyts, blev situationen mere og mere håbløs. Den 18. april 1864 faldt Dybbøl efter en blodig kamp.

Fredsaf tale.

Ved de efterfølgende forhandlinger måtte Danmark den 30. oktober 1864 i Wien underskrive en fredsaf tale og afstå de tre hertugdømmer Slesvig, Holsten og Lauenborg til sejrherrene Preussen og Østrig. Sønderjylland var hermed tabt, og den dansk-tyske grænse kom til at løbe lige syd for Kolding langs Kongeåen.

1. Verdenskrig.

Grænsen langs Kongeåen kom til at ligge her frem til Tysklands nederlag i 1. verdenskrig. Ved fredsforhandlingerne i Versailles 1919 blev det besluttet, at spørgsmålet om, hvor grænsen skulle gå, skulle afgøres af folket selv ved en afstemning. Sønderjylland blev opdelt i to valgzoner, og i den nordligste del stemte 3 ud af 4 for, at Nordslesvig - eller Sønderjylland, som det hedder i dag - skulle være dansk. I den sydligste zone, Mellemslesvig hvor Flensborg lå, stemte 8 ud af 10 for, at zonen skulle være tysk.

Genforening.

Den officielle overdragelse af Sønderjylland fandt sted den 15. juni 1920 på Valdemarsdag. Men det er den 10. juli, hvor Christian den 10. på sin hvide hest red over den gamle grænse

ved Taps mellem Kolding og Christiansfeld, der står som det monumentale symbol på genforeningen.



Spørgsmål 11:

Hvem var det, der blev opfattet som forræder, da han beordrede tilbagetrækningen af de danske styrker fra Dannevirke den 5. februar 1864:

A: General Rye,

B: General De Meza,

C: General Bülow.

Svaret finder du på næste informationstavle

| | |
|--|--|
| Støttet af Fødevareministeriet og EU | |
| Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri | Landdistrikter.dk |
| Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne | Danmark og EU investerer i landdistrikterne. |
| Gennem LAG Holstebro | |
| HEDESELSKABET | |
| Friluftsrådet Tips- og Lottomidler til friluftslivet | JYSKE BANK |
| FÆRCH FONDEN | NORDEA FONDEN |
| Holstebro Kommune | Ringkjøbing Landbobank www.landbobanken.dk |
| | Tilsted COM |